

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 19ης Νοεμβρίου 1991

για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και για την τροποποίηση των οδηγιών 90/425/ΕΟΚ και 91/496/ΕΟΚ

(91/628/ΕΟΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 43,

την πρόταση της Επιτροπής ⁽¹⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽²⁾,τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽³⁾,

Εκτιμώντας:

ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το ψήφισμα του της 20ής Φεβρουαρίου 1987 σχετικά με την πολιτική για την προστασία των ζώων εκτροφής ⁽⁴⁾, κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις σχετικά με την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά·

ότι, για να εξαλειφθούν τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο ζώωντων ζώων και να καταστεί δυνατή η ομαλή λειτουργία των σχετικών οργανώσεων αγοράς, εξασφαλίζοντας συγχρόνως ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας για τα ζώα, η Κοινότητα θέσπισε κανόνες στον τομέα αυτό·

ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν επικυρώσει την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των ζώων κατά τις διεθνείς μεταφορές και έχουν υπογράψει το συμπληρωματικό πρωτόκολλο που επιτρέπει στην Κοινότητα να προσχωρήσει στην εν λόγω σύμβαση·

ότι ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3626/82 του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1982 σχετικά με την εφαρμογή στην Κοινότητα της σύμβασης για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση ⁽⁵⁾, στο εξής αναφερόμενης ως CITES, καθορίζει τους όρους μεταφοράς ορισμένων ειδών·

ότι η οδηγία 77/489/ΕΟΚ ⁽⁶⁾ όρισε κανόνες σχετικά με την προστασία των ζώων κατά τις διεθνείς μεταφορές· ότι η οδηγία 81/389/ΕΟΚ ⁽⁷⁾ θέσπισε μέτρα για την εφαρμογή της

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 214 της 21. 8. 1989, σ. 36 και ΕΕ αριθ. C 154 της 23. 6. 1990, σ. 7.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 113 της 7. 5. 1990, σ. 206.

⁽³⁾ ΕΕ αριθ. C 56 της 7. 3. 1990, σ. 29.

⁽⁴⁾ ΕΕ αριθ. C 76 της 7. 3. 1987, σ. 185.

⁽⁵⁾ ΕΕ αριθ. L 384 της 31. 12. 1982, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 197/90 της Επιτροπής (ΕΕ αριθ. L 29 της 31. 1. 1990, σ. 1).

⁽⁶⁾ ΕΕ αριθ. L 200 της 8. 8. 1977, σ. 10.

⁽⁷⁾ ΕΕ αριθ. L 150 της 6. 6. 1981, σ. 1. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3768/85 (ΕΕ αριθ. L 362 της 31. 12. 1985, σ. 8).

οδηγίας 77/489/ΕΟΚ, και, ειδικότερα, εισήγαγε ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα της Κοινότητας·

ότι για να επιτευχθούν οι ίδιοι στόχοι και ιδίως η προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, θα πρέπει, στα πλαίσια της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς, να τροποποιηθούν οι κανόνες της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ ⁽⁸⁾, με σκοπό, ιδίως, την εναρμόνιση των προηγούμενων ελέγχων σχετικά με την καλή διαβίωση των ζώων κατά τη μεταφορά·

ότι στα πλαίσια αυτά, οι κανόνες πρέπει να καλύπτουν τη μεταφορά ζώων εντός της Κοινότητας και από και προς αυτήν, και πρέπει να καταργηθούν οι συστηματικοί έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα της Κοινότητας·

ότι για λόγους καλής διαβίωσης των ζώων, η μεταφορά ζώων σε μεγάλες αποστάσεις, περιλαμβανομένων των ζώων που προορίζονται για σφαγή, πρέπει να μειωθεί κατά το δυνατόν περισσότερο·

ότι οι προτεινόμενοι κανόνες πρέπει να εξασφαλίζουν αποτελεσματικότερη προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά·

ότι θα πρέπει να τροποποιηθεί, εξάλλου, η οδηγία 91/496/ΕΟΚ ⁽⁹⁾ για να προσαρμοσθεί στην παρούσα οδηγία· ότι θα πρέπει, εξάλλου, να καταργηθούν οι οδηγίες 77/489/ΕΟΚ και 81/389/ΕΟΚ,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Γενικές Διατάξεις

Άρθρο 1

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις μεταφορές:
 - α) των κατοικίδιων μονόπλων, βοοειδών, αιγοπροβάτων και χοίρων·
 - β) των πουλερικών και των κατοικίδιων πτηνών και κουνελιών·
 - γ) των κατοικίδιων σκύλων και γάτων·
 - δ) άλλων θηλαστικών και πτηνών·
 - ε) άλλων σπονδυλωτών και ψυχρόαιμων ζώων.

⁽⁸⁾ ΕΕ αριθ. L 224 της 18. 8. 1990, σ. 29. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 91/496/ΕΟΚ (ΕΕ αριθ. L 268 της 24. 9. 1991, σ. 56).

⁽⁹⁾ ΕΕ αριθ. L 268 της 24. 9. 1991, σ. 56.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται:

- α) στις μεταφορές ζώων συντροφιάς που ταξιδεύουν με τον ιδιοκτήτη τους εφόσον δεν πρόκειται για μεταφορά εμπορικής φύσης·
- β) υπό την επιφύλαξη των εθνικών διατάξεων που εφαρμόζονται εν προκειμένω, στις μεταφορές ζώων που πραγματοποιούνται:
- σε απόσταση το πολύ 50 km από την αρχή της μεταφοράς των ζώων έως τον τόπο προορισμού ή
 - από τους κτηνοτρόφους ή εκτροφείς μέσω αγροτικών οχημάτων ή μεταφορικών μέσων που τους ανήκουν, στην περίπτωση που οι γεωγραφικές συνθήκες επιβάλλουν εποχιακή μετανάστευση για ορισμένα είδη ζώων, χωρίς εμπορικό σκοπό.

— όταν, στην περίπτωση που η αναφερόμενη στην πρώτη περίπτωση απόσταση υπερβαίνει τα 50 km, τα ζώα έχουν αναπαυθεί για μια περίοδο της οποίας η διάρκεια θα καθοριστεί σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17, και έχουν ποτιστεί και σιτισθεί πριν επαναφορτωθούν·

- στ) «τόπος προορισμού»: ο τόπος όπου το ζώο εκφορτώνεται για τελευταία φορά από το μεταφορικό μέσο, εξαιρουμένων των σημείων στάσης και των σημείων μεταφόρτωσης·
- ζ) «ταξίδι»: η μετακίνηση από τον τόπο αναχώρησης στον τόπο προορισμού.

Άρθρο 2

1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, εφαρμόζονται, εφόσον παραστεί ανάγκη, οι ορισμοί του άρθρου 2 των οδηγιών 89/662/ΕΟΚ ⁽¹⁾, 90/425/ΕΟΚ, 90/675/ΕΟΚ ⁽²⁾ και 91/496/ΕΟΚ.

2. Επίσης, νοείται ως:

- α) «μεταφορικό μέσο»: τα μέρη των οδικών οχημάτων, σιδηροδρομικών οχημάτων, σκαφών και αεροσκαφών που χρησιμοποιούνται για τη φόρτωση και τη μεταφορά των ζώων, καθώς και τα κιβώτια χερσαίας, θαλάσσιας ή εναέριας μεταφοράς·
- β) «μεταφορά»: κάθε μετακίνηση ζώου με μεταφορικό μέσο, η οποία περιλαμβάνει φόρτωση και εκφόρτωση του ζώου·
- γ) «σημείο στάσης»: ο τόπος όπου διακόπτεται το ταξίδι, για να αναπαυθούν, να σιτισθούν ή να ποτιστούν τα ζώα·
- δ) «σημείο μεταφόρτωσης»: ο τόπος όπου διακόπτεται η μεταφορά για να μεταφορτωθούν τα ζώα από ένα μεταφορικό μέσο σε άλλο·
- ε) «τόπος αναχώρησης»: ο τόπος όπου, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο β), το ζώο πρωτοφορτώνεται στο μεταφορικό μέσο, καθώς και όλοι οι τόποι στους οποίους τα ζώα έχουν εκφορτωθεί και στεγαστεί επί δέκα τουλάχιστον ώρες και όπου έχουν ποτιστεί, σιτισθεί και τύχει, ενδεχομένως, ιατρικής ή άλλης φροντίδας, εξαιρουμένων των σημείων στάσης ή μεταφόρτωσης.

Μπορούν επίσης να θεωρηθούν ως τόποι αναχώρησης οι αναγνωρισμένες αγορές και τα αναγνωρισμένα κέντρα συγκεντρώσεως, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία:

— όταν ο πρώτος τόπος φόρτωσης των ζώων απέχει λιγότερο από 50 km από τις εν λόγω αγορές ή κέντρα συγκεντρώσεως,

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. L 395 της 30. 12. 1989, σ. 13. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 91/496/ΕΟΚ (ΕΕ αριθ. L 268 της 24. 9. 1991, σ. 56).

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. L 373 της 31. 12. 1990, σ. 1. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 91/496/ΕΟΚ (ΕΕ αριθ. L 268 της 24. 9. 1991, σ. 56).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Μεταφορά και έλεγχοι στο έδαφος της Κοινότητας

Άρθρο 3

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε:

- α) η μεταφορά των ζώων εντός των κρατών μελών και προς ή από αυτά να πραγματοποιείται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, και, όσον αφορά τα ζώα που αναφέρονται στο:
- άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α), με τις διατάξεις του κεφαλαίου I του παραρτήματος,
 - άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β), με τις διατάξεις του κεφαλαίου II του παραρτήματος,
 - άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο γ), με τις διατάξεις του κεφαλαίου III του παραρτήματος,
 - άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο δ), με τις διατάξεις του κεφαλαίου IV του παραρτήματος,
 - άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο ε), με τις διατάξεις του κεφαλαίου V του παραρτήματος·
- β) τα ζώα να μεταφέρονται μόνο εφόσον είναι ικανά για το προβλεπόμενο ταξίδι και εφόσον έχουν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα για την περιποίησή τους κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και κατά την άφιξη στον τόπο προορισμού. Ασθενή ή τραυματισμένα ζώα δεν θεωρούνται ικανά προς μεταφορά. Ωστόσο, η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται:
- i) στα ελαφρώς τραυματισμένα ή ασθενή ζώα, για τα οποία η μεταφορά δεν συνιστά άσκοπη ταλαιπωρία,
 - ii) στα ζώα που μεταφέρονται για επιστημονικές έρευνες οι οποίες εγκρίνονται από την αρμόδια αρχή·
- γ) σε περίπτωση ασθένειας ή τραυματισμού των ζώων κατά τη μεταφορά, παρέχονται σε αυτά οι πρώτες βοήθειες το ταχύτερο δυνατόν. Ενδεχομένως τους παρέχεται η προσήκουσα κτηνιατρική αγωγή και, εν ανάγκη, τα ασθενή ή τραυματισμένα ζώα οδηγούνται σε επείγουσα σφαγή, κατά τρόπο που να μην υποφέρουν ασκόπως.

2. Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 1 στοιχείο β), τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν τη μεταφορά ζώων για επείγουσα κτηνιατρική αγωγή ή επείγουσα σφαγή, υπό συνθήκες μη ανταποκρινόμενες στους ορισμούς της παρούσας οδηγίας. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η μεταφορά αυτή να επιτρέπεται μόνον εφόσον τα εν λόγω ζώα δεν πρόκειται να υποφέρουν ασκόπως ή να υποστούν κακή μεταχείριση εξαιτίας της μεταφοράς. Αναλόγως των περιπτώσεων, θεσπίζονται ειδικοί κανόνες εφαρμογής της παρούσας παραγράφου με τη διαδικασία του άρθρου 17.

3. Υπό την επιφύλαξη των απαιτήσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β) και στο παράρτημα, το Συμβούλιο καθορίζει, με ειδική πλειοψηφία κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, τους πρόσθετους κατάλληλους όρους για τη μεταφορά ορισμένων ειδών ζώων όπως τα μόνοπλα, τα άγρια πτηνά και τα θαλάσσια θηλαστικά, προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλή τους διαβίωση.

Εν αναμονή της εφαρμογής των διατάξεων αυτών, τα κράτη μέλη μπορούν, τηρουμένων των γενικών διατάξεων της συνθήκης ΕΟΚ, να εφαρμόσουν πρόσθετους κατάλληλους εθνικούς κανόνες.

Άρθρο 4

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, καθόλη τη διάρκεια του ταξιδιού, τα ζώα να αναγνωρίζονται και να καταγράφονται, κατά τις διατάξεις του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ, και να συνοδεύονται από τα έγγραφα τα οποία προβλέπει η κοινοτική ή η εθνική νομοθεσία, ούτως ώστε η αρμόδια αρχή να μπορεί να προσδιορίσει:

- την καταγωγή και τον κύριο των ζώων,
- τον τόπο αναχώρησης και τον τόπο προορισμού,
- την ημερομηνία και την ώρα αναχώρησης.

Άρθρο 5

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε:

1. κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που διενεργεί μεταφορές ζώων για εμπορικούς σκοπούς:
 - α) να έχει καταγραφεί σε μητρώο, ώστε να μπορεί η αρμόδια αρχή να ελέγχει την τήρηση των απαιτήσεων της παρούσας οδηγίας·
 - β) να χρησιμοποιεί, για τη μεταφορά των ζώων στα οποία αναφέρεται η παρούσα οδηγία, μεταφορικά μέσα που επιτρέπουν την τήρηση των απαιτήσεων που προβλέπονται στο παράρτημα·
 - γ) να μη διενεργεί ή να μην αναθέτει τη μεταφορά των ζώων υπό συνθήκες που να εγκυμονούν κινδύνους τραυματισμού ή άσκοπης ταλαιπωρίας των·
2. ο υπεύθυνος της επιχείρησης μεταφοράς ζώων:
 - α) να αναθέτει τη μεταφορά των ζώων σε προσωπικό που έχει τις απαιτούμενες γνώσεις για να περιποιείται καταλλήλως τα μεταφερόμενα ζώα, εάν παραστεί ανάγκη·
 - β) να καταρτίζει, για τα ταξίδια που διαρκούν περισσότερο από 24 ώρες από τον τόπο αναχώρησης και λαμβάνοντας υπόψη τον τόπο προορισμού, το ακο-

λουθητέο δρομολόγιο— συμπεριλαμβανομένων των τυχόν σημείων στάσης ή μεταφόρτωσης των ζώων—κατά τρόπον ώστε τα ζώα να αναπαυθούν, να σιτισθούν να ποτισθούν και, ενδεχομένως, να εκφορτωθούν και να στεγασθούν σύμφωνα με τις επιταγές της παρούσας οδηγίας για το εκάστοτε είδος μεταφερόμενου ζώου·

- γ) να μπορεί να αποδείξει, ανάλογα με τα μεταφερόμενα είδη και εφόσον πρόκειται να διανυθεί διαδρομή που διαρκεί άνω των 24 ωρών, ότι έχουν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες σίτισης και ποτίσματος των ζώων καθόλη τη διάρκεια του ταξιδιού, ακόμη και εάν το δρομολόγιο τροποποιηθεί ή εάν το ταξίδι διακοπεί για άσχετους λόγους·
 - δ) να βεβαιώνεται ότι τα ζώα θα μεταφερθούν στον τόπο προορισμού του χωρίς καθυστέρηση, ανεξάρτητα από τον κανονικό χρόνο ανάπαυσης που διαθέτουν οι οδηγοί·
 - ε) να φροντίζει ώστε το πρωτότυπο του δρομολογίου που αναφέρεται στο στοιχείο β), συμπληρωμένο με την ημερομηνία, τον τόπο και την ώρα αναχώρησης, να συνοδεύει τα μεταφερόμενα ζώα καθόλη τη διάρκεια του ταξιδιού·
 - στ) να φυλάττει, επί χρονικό διάστημα που καθορίζει η αρμόδια αρχή, αντίγραφο του προναφερόμενου δρομολογίου, το οποίο να μπορεί να επιδεικνύεται σε κάθε ζήτηση, στην αρμόδια αρχή, για τυχόν εξακρίβωση·
 - ζ) να βεβαιώνεται, όταν τα ζώα μεταφέρονται χωρίς συνοδό, ότι ο μεν αποστολέας έχει τηρήσει, για την αποστολή των ζώων, τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας και ότι ο παραλήπτης έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα για την υποδοχή των ζώων·
3. τα σημεία στάσης, τα οποία έχουν αποφασιστεί εκ των προτέρων από τον υπεύθυνο που αναφέρεται στο σημείο 2, να ελέγχονται τακτικά από τις αρμόδιες αρχές.

Άρθρο 6

1. Η οδηγία 90/425/ΕΟΚ τροποποιείται ως εξής:
 - α) στο άρθρο 1, το τρίτο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Η παρούσα οδηγία δεν επηρεάζει τους ελέγχους που πραγματοποιούνται στα πλαίσια των αποστολών που εκτελούνται χωρίς διάκριση από τις αρχές που είναι επιφορτισμένες με τη γενική εφαρμογή των νόμων σε ένα κράτος μέλος·»
 - β) στο παράρτημα Α στήλη Ι, προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

«Οδηγία 91/628/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19ης Νοεμβρίου 1991 για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και για την τροποποίηση των οδηγιών 90/425/ΕΟΚ και 91/496/ΕΟΚ (ΕΕ αριθ. L 340 της 11. 12. 1991, σ. 17).»
2. Τα πιστοποιητικά ή έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 3 της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ συμπληρώνονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας.

3. Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αρχών για την τήρηση των απαιτήσεων της παρούσας οδηγίας πρέπει να ενσωματωθεί στο μηχανογραφημένο σύστημα που προβλέπεται στο άρθρο 20 της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ (ANIMO) και, για τις εισαγωγές προέλευσης τρίτων χωρών, στο σχέδιο SHIFT σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 4 της οδηγίας 91/496/ΕΟΚ.

Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας παραγράφου θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17.

Άρθρο 7

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να αποφεύγεται ή να περιορίζεται στο ελάχιστο κάθε καθυστέρηση κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ή κάθε ταλαιπωρία των ζώων σε περίπτωση απεργίας ή κάθε άλλης κατάστασης που παρεμποδίζει την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Λαμβάνονται ιδίως ειδικά μέτρα στους λιμένες, τους αερολιμένες, τους σιδηροδρομικούς σταθμούς, τους σταθμούς συστάσεως συρμών και τους σταθμούς μεθοριακού ελέγχου που αναφέρονται στο άρθρο 6 της οδηγίας 91/496/ΕΟΚ, ώστε να επιταχύνεται η μεταφορά των ζώων υπό όρους σύμφωνους με τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας.

2. Με την επιφύλαξη άλλων κοινοτικών υγειονομικών απαιτήσεων, η αποστολή των ζώων διακόπτεται μόνον εάν αυτό είναι απαραίτητο για την καλή διαβίωση των ζώων. Όταν η αποστολή των ζώων πρέπει να διακοπεί για διάστημα μεγαλύτερο από δύο ώρες, πρέπει να λαμβάνονται τα δέοντα μέτρα ώστε να παρέχεται περιποίηση στα ζώα και, εφόσον είναι αναγκαίο, να εκφορτώνονται και να στεγάζονται.

Άρθρο 8

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, τηρουμένων των αρχών και των κανόνων ελέγχου που ορίζει η οδηγία 90/425/ΕΟΚ, οι αρμόδιες αρχές να ελέγχουν εάν τηρούνται οι επιταγές της παρούσας οδηγίας, επιθεωρώντας χωρίς διακρίσεις:

- α) τα μεταφορικά μέσα και τα ζώα κατά την άφιξή τους στους τόπους προορισμού·
- β) τα μεταφορικά μέσα και τα ζώα στις αγορές, στους τόπους αναχώρησης, στα σημεία στάσης και στα σημεία μεταφόρτωσης·
- γ) τις ενδείξεις που αναγράφονται στα συνοδευτικά έγγραφα.

Εξάλλου, κατά τη διάρκεια της μεταφοράς μπορούν να διενεργούνται έλεγχοι των ζώων και των μεταφορικών μέσων στο έδαφος κράτους μέλους, εφόσον η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους διαθέτει πληροφορίες που της επιτρέπουν να συναγάγει ότι υπάρχει παράβαση.

Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν αφορούν τους ελέγχους που διενεργούνται στα πλαίσια των αποστολών που εκτελούνται χωρίς διάκριση από τις αρχές που είναι επιφορτισμένες με τη γενική εφαρμογή των νόμων σε ένα κράτος μέλος.

Άρθρο 9

1. Εάν κατά τη μεταφορά διαπιστωθεί ότι δεν τηρούνται ή δεν έχουν τηρηθεί οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας, η αρμόδια αρχή του τόπου όπου γίνεται η διαπίστωση απαιτεί από τους υπευθύνους του μεταφορικού μέσου να λάβουν κάθε μέτρο που η ίδια κρίνει αναγκαίο για την εξασφάλιση της καλής διαβίωσης των μεταφερόμενων ζώων.

Αναλόγως των περιπτώσεων, τα μέτρα αυτά μπορούν να συνίστανται σε ό,τι χρειάζεται προκειμένου:

- α) να ολοκληρωθεί το ταξίδι ή να επιστρέψουν να ζώα στον τόπο αναχώρησης από τον πιο σύντομο δρόμο, εφόσον αυτό δεν προκαλεί άσκοπη ταλαιπωρία των ζώων·
- β) να στεγασθούν προσηκόντως τα ζώα και να τους παρασχεθεί η αναγκαία περιποίηση μέχρι να επιλυθεί το πρόβλημα·
- γ) να σφαγούν τα ζώα χωρίς ταλαιπωρία. Ο προορισμός και η χρήση των σφαγίων αυτών των ζώων διέπονται από τις διατάξεις της οδηγίας 64/433/ΕΟΚ ⁽¹⁾.

2. Εάν ο υπεύθυνος της μεταφοράς δεν τηρήσει τις οδηγίες της αρμόδιας αρχής, η τελευταία καθιστά αμέσως τα ληφθέντα μέτρα εκτελεστά και ενεργεί για την είσπραξη των εξόδων που προκύπτουν από την εκτέλεση αυτών των μέτρων με την ενδεδειγμένη διαδικασία.

3. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τη χρήση των ένδικων μέσων που προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία των κρατών μελών κατά των αποφάσεων των αρμόδιων αρχών.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών πρέπει να κοινοποιούνται, με ταυτόχρονη μνεία των λόγων που υπαγόρευσαν τη λήψη τους, στον αποστολέα ή στον εντολοδόχο του καθώς και στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους αποστολής.

Εάν ο αποστολέας ή ο εντολοδόχος του υποβάλει σχετική αίτηση, οι αιτιολογημένες αποφάσεις πρέπει να του ανακοινώνονται γραπτώς με μνεία των ένδικων μέσων που προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία του κράτους μέλους προορισμού καθώς και του τύπου και των προθεσμιών μέσα στις οποίες πρέπει να ασκηθούν αυτά τα ένδικα μέσα.

Εντούτοις, σε περίπτωση διαφοράς και εάν τα δύο μέρη συμφωνούν, μπορούν εντός προθεσμίας ενός μηνός το αργότερο, να υποβάλουν τη διαφορά στην κρίση εμπειρογνώμονος που περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπειρογνομώνων της Κοινότητας που θα καταρτίσει η Επιτροπή.

Ο εμπειρογνώμονας αναλαμβάνει να διατυπώσει τη γνώμη του εντός προθεσμίας 72 ωρών το αργότερο. Τα μέρη συμμορφώνονται προς τη γνωμοδότηση του εμπειρογνώμονα, τηρουμένης της κοινοτικής κτηνιατρικής νομοθεσίας.

⁽¹⁾ Όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε από την οδηγία 91/497/ΕΟΚ (ΕΕ αριθ. L 268 της 24. 9. 1991, σ. 68).

Άρθρο 10

1. Εφόσον κρίνεται απαραίτητο για την ενιαία εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, είναι δυνατή η διενέργεια επιτόπιων ελέγχων από εμπειρογνώμονες της Επιτροπής σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Το κράτος μέλος στην επικράτεια του οποίου πραγματοποιείται έλεγχος παρέχει στους εμπειρογνώμονες όλη την απαιτούμενη βοήθεια για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η Επιτροπή ενημερώνει τα κράτη μέλη σχετικά με τα αποτελέσματα των πραγματοποιηθέντων ελέγχων.

2. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου ορίζονται με τη διαδικασία του άρθρου 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Εισαγωγές από τρίτες χώρες

Άρθρο 11

1. Εφαρμόζονται οι κανόνες που προβλέπονται από την οδηγία 91/496/ΕΟΚ, ιδίως δε όσοι αναφέρονται στην οργάνωση και τη συνέχεια που θα δίνεται στους ελέγχους.

2. Η εισαγωγή, η διαμετακόμιση και η μεταφορά εντός και διαμέσου του εδάφους της Κοινότητας ζωντανών ζώων που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, προέλευσης τρίτων χωρών, επιτρέπεται μόνον εάν ο εξαγωγέας ή/και ο εισαγωγέας δεσμευτούν γραπτώς να τηρήσουν τις επιταγές της παρούσας οδηγίας και έχουν λάβει μέτρα για το σκοπό αυτό.

3. Από 1ης Ιανουαρίου 1993, στο άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο δ), το πρώτο εδάφιο της οδηγίας 91/496/ΕΟΚ αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«δ) ο έλεγχος της τήρησης των απαιτήσεων της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19ης Νοεμβρίου 1991 για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, για την τροποποίηση των οδηγιών 90/425/ΕΟΚ και 91/496/ΕΟΚ (1).

(1) ΕΕ αριθ. L 340 της 11. 12. 1991, σ. 17.»

4. Το πιστοποιητικό ή τα έγγραφα που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 τρίτη περίπτωση της οδηγίας 91/496/ΕΟΚ συμπληρώνονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 ώστε να ληφθούν υπόψη οι απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας.

Εν αναμονή της θέσπισης των διατάξεων αυτών, εφαρμόζονται οι προσθήκοντες στον τομέα αυτό εθνικοί κανόνες, τηρουμένων των γενικών διατάξεων της συνθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Τελικές διατάξεις

Άρθρο 12

Οι κανόνες και οι διαδικασίες ενημέρωσης που προβλέπονται από την οδηγία 89/608/ΕΟΚ (1) εφαρμόζονται, κατ' αναλογία για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας.

(1) ΕΕ αριθ. L 351 της 2. 12. 1989, σ. 34.

Άρθρο 13

1. Η Επιτροπή, πριν από την 1η Ιουλίου 1992, υποβάλλει έκθεση που έχει καταρτιστεί με βάση τη γνώμη της επιστημονικής κτηνιατρικής επιτροπής, συνοδευόμενη, ενδεχομένως, από προτάσεις σχετικά με:

- το θέμα του καθορισμού μέγιστης διάρκειας μεταφοράς για ορισμένα είδη ζώων,
- τα διαστήματα που προβλέπονται στο κεφάλαιο I τμήμα Α παράγραφος 2 στοιχείο δ) του παραρτήματος,
- τη διάρκεια ανάπαυσης που προβλέπεται στο άρθρο 5 σημείο 2β),
- τις προδιαγραφές πυκνότητας φόρτωσης που εφαρμόζονται στη μεταφορά ορισμένων ειδών ζώων,
- τις προδιαγραφές στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται τα μεταφορικά μέσα όσον αφορά τη μεταφορά ορισμένων τύπων ζώων.

Το Συμβούλιο αποφασίζει για τις προτάσεις αυτές με ειδική πλειοψηφία.

2. Σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 και κατόπιν διαβούλευσης με την επιστημονική κτηνιατρική επιτροπή, η Επιτροπή καταρτίζει τα κοινοτικά κριτήρια στα οποία πρέπει να ανταποκρίνονται τα σημεία στάσης όσον αφορά τη σίτιση, το πότισμα, τη φόρτωση, την εκφόρτωση και, ενδεχομένως, τη στέγαση ορισμένων τύπων ζώων.

3. Τρία χρόνια μετά τη θέση σε εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την πείρα που έχει αποκτηθεί από τα κράτη μέλη όσον αφορά, ιδιαίτερα., τις διατάξεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, συνοδευόμενη, ενδεχομένως, από προτάσεις για την τροποποίηση των διατάξεων αυτών, επί των οποίων θα αποφασίσει το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία.

4. Μέχρι να εφαρμοστούν οι διατάξεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, ισχύουν οι σχετικοί εθνικοί κανόνες, τηρουμένων των γενικών διατάξεων της συνθήκης.

Άρθρο 14

Το Συμβούλιο τροποποιεί, με ειδική πλειοψηφία και βάσει πρότασης της Επιτροπής, το παράρτημα της παρούσας οδηγίας προκειμένου ιδίως να τα προσαρμόζει στα νέα τεχνολογικά και επιστημονικά δεδομένα.

Άρθρο 15

Με τη διαδικασία του άρθρου 17, τα πιστοποιητικά ή τα συνοδευτικά έγγραφα που προβλέπονται στους κοινοτικούς κανόνες για τη μεταφορά των ζώων που αναφέρονται στο άρθρο 1, μπορούν να συμπληρώνονται με βεβαίωση της αρμόδιας αρχής κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 6 της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ που να πιστοποιεί την τήρηση των επιταγών της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 16

Σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 θεσπίζονται, με βάση τα στοιχεία που προβλέπονται στο δεύτερο εδάφιο, οι κανόνες που εφαρμόζονται όσον αφορά την καλή διαβίωση των μεταφερόμενων ζώων κατά τη διακίνησή τους σε ορισμένα τμήματα των εδαφών που αναφέρονται στον παράρτημα I της οδηγίας 90/675/ΕΟΚ, συμπεριλαμβανομένων, όσον αφορά το Βασίλειο της Ισπανίας, των Καναρίων Νήσων, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες φυσικές δυσχέρειες και ιδίως η απομάκρυνσή τους σε σχέση με το ηπειρωτικό τμήμα του εδάφους της Κοινότητας.

Προς το σκοπό αυτό, το αργότερο έως την 1η Ιουλίου 1992, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα υποβάλουν στην Επιτροπή τους ιδιαίτερους κανόνες που θα τηρούνται όσον αφορά την καλή διαβίωση των μεταφερομένων ζώων κατά τη διακίνησή τους στις συγκεκριμένες περιοχές, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών δυσχεριών που παρχουσιάζουν τα εδάφη αυτά.

Άρθρο 17

1. Σε περίπτωση αναφοράς στη διαδικασία του παρόντος άρθρου, η μόνιμη κτηνιατρική επιτροπή, που έχει συσταθεί με την απόφαση 68/361/ΕΟΚ (1) και η οποία καλείται εφεξής «επιτροπή», συγκαλείται αμέσως από τον πρόεδρό της, είτε με πρωτοβουλία του ιδίου, είτε ύστερα από αίτηση του αντιπροσώπου ενός κράτους μέλους.

2. Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει στην επιτροπή σχέδιο των ληπτέων μέτρων. Η επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της για σχέδιο αυτό εντός προθεσμίας που καθορίζει ο πρόεδρος της ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα του θέματος. Αποφασίζει με την πλειοψηφία που ορίζεται στο άρθρο 148 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΟΚ για την έκδοση των αποφάσεων που καλείται να λάβει το Συμβούλιο προτάσει της Επιτροπής. Κατά την ψηφοφορία στα πλαίσια της επιτροπής, οι ψήφοι των αντιπροσώπων των κρατών μελών σταθμίζονται σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο. Ο πρόεδρος δεν λαμβάνει μέρος στην ψηφοφορία.

3. Η Επιτροπή θεσπίζει τα σχεδιαζόμενα μέτρα εφόσον είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής.

4. Όταν τα σχεδιαζόμενα μέτρα δεν είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής ή ελλείπει γνώμης, η Επιτροπή υποβάλλει χωρίς καθυστέρηση στο Συμβούλιο πρόταση σχετικά με τα ληπτέα μέτρα. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Εάν το Συμβούλιο δεν έχει αποφασίσει εντός τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης, η Επιτροπή θεσπίζει τα προτεινόμενα μέτρα εκτός εάν το Συμβούλιο έχει

αποφασίσει με απλή πλειοψηφία ότι αντιτίθεται προς τα εν λόγω μέτρα.

Άρθρο 18

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα ειδικά μέτρα για την επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης της παρούσας οδηγίας είτε από φυσικά, είτε από νομικά πρόσωπα.

2. Σε περίπτωση επανειλημμένων παραβάσεων της παρούσας οδηγίας ή σε περίπτωση παραβάσεων που συνεπάγονται σοβαρή ταλαιπωρία των ζώων, ένα κράτος μέλος μπορεί, με την επιφύλαξη άλλων προβλεπόμενων κυρώσεων, να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την επανόρθωση των παραβάσεων που διαπιστώνονται.

Άρθρο 19

Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που απορρέουν από την τελωνειακή νομοθεσία.

Άρθρο 20

Οι οδηγίες 77/489/ΕΟΚ και 81/389/ΕΟΚ καταργούνται το αργότερο την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 21.

Άρθρο 21

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993. Ενημερώνουν αμέσως σχετικά την Επιτροπή.

2. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομερείς διατάξεις για την αναφορά αυτή εκδίδονται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 22

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 19 Νοεμβρίου 1991.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

P. BUKMAN

(1) ΕΕ αριθ. L 255 της 18. 10. 1968, σ. 23.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΑ ΜΟΝΟΠΛΑ, ΒΟΟΕΙΔΗ, ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ ΚΑΙ ΧΟΙΡΟΙ

Α. Γενικές διατάξεις

1. Τα ζώα τα οποία προβλέπεται να γεννήσουν κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ή τα οποία έχουν γεννήσει κατά τις προηγούμενες 48 ώρες, καθώς και τα νεογέννητα ζώα των οποίων ο ομφαλός δεν έχει επουλωθεί πλήρως, δεν θεωρούνται ικανά για μεταφορά.
2. α) Τα ζώα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους αρκετό χώρο ώστε να μπορούν να στέκονται όρθια στη φυσική τους στάση και, ενδεχομένως, να προστατεύονται με κιγκλιδώματα από τους κραδασμούς του μεταφορικού μέσου. Πρέπει επίσης να έχουν χώρο για να ξαπλώνουν εκτός εάν ειδικές περιστάσεις που αφορούν την προστασία των ζώων επιβάλλουν το αντίθετο·
 - β) η κατασκευή και ο χειρισμός των μεταφορικών μέσων και των κιβωτίων πρέπει να εξασφαλίζουν την προστασία των ζώων έναντι δυσμενών καιρικών συνθηκών και μεγάλων κλιματικών διακυμάνσεων. Ο εξαερισμός και ο όγκος του περιβάλλοντος χώρου πρέπει να προσαρμόζονται στις συνθήκες μεταφοράς και να είναι κατάλληλοι για το είδος των μεταφερόμενων ζώων·
 - γ) τα μεταφορικά μέσα και τα κιβώτια πρέπει να μπορούν να καθαρίζονται εύκολα, να μην επιτρέπουν τη διαφυγή των ζώων και να είναι κατασκευασμένα και εξοπλισμένα ούτως ώστε να αποφεύγεται αποιοσδήποτε τραυματισμός και άσκοπη ταλαιπωρία των ζώων και να εξασφαλίζεται η ασφάλειά τους. Τα κιβώτια που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά των ζώων πρέπει να φέρουν σήμα το οποίο να υποδεικνύει την παρουσία ζωντανών ζώων καθώς και σήμα που να δείχνει τη θέση τους. Πρέπει να επιτρέπουν την επιθεώρηση και την παροχή των αναγκαίων φροντίδων στα ζώα και να είναι τοποθετημένα κατά τρόπο που να μην παρεμποδίζει τον αερισμό. Κατά τη διάρκεια της μεταφοράς και των χειρισμών, τα κιβώτια πρέπει να βρίσκονται πάντοτε σε κατακόρυφη θέση και να μην υφίστανται βίαιους κλονισμούς και προσκρούσεις·
 - δ) κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, τα ζώα πρέπει να ποτίζονται και να λαμβάνουν κατάλληλη τροφή σε κανονικά διαστήματα. Τα διαστήματα αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 24 ώρες εκτός εάν ειδικές συνθήκες επιβάλλουν την παράταση του διαστήματος αυτού κατά δύο το πολύ ώρες προς όφελος των ζώων, ανάλογα ιδίως με τα μεταφερόμενα είδη, τα χρησιμοποιούμενα μεταφορικά μέσα, καθώς και τη γεινίαση του τόπου εκφόρτωσης·
 - ε) τα μόνοπλα πρέπει να φέρουν καπίστρι κατά τη διάρκεια της μεταφοράς. Η διάταξη αυτή δεν είναι υποχρεωτική όταν πρόκειται για μη δαμασμένα πουλάρια, ή όταν τα ζώα μεταφέρονται σε ατομικά κιβώτια·
 - στ) όταν τα ζώα είναι προσδεδεμένα, τα χρησιμοποιούμενα μέσα πρόσδεσης πρέπει να είναι αρκετά ανθεκτικά ώστε να μην σπάνε κατά τη διάρκεια μεταφοράς υπό φυσιολογικές συνθήκες, και να έχουν αρκετό μήκος ώστε τα ζώα να μπορούν, εάν είναι αναγκαίο, να ξαπλώνουν, να τρώγουν και να πίνουν, να είναι δε σχεδιασμένα με τρόπο που να μην υπάρχει κίνδυνος στραγγαλισμού ή τραυματισμού. Τα ζώα δεν πρέπει να είναι δεμένα από τα κέρατα, ή με κρίκους από τη μύτη·
 - ζ) Τα μόνοπλα πρέπει να μεταφέρονται σε ειδικά ατομικά ιπποφορεία ή κιβώτια σχεδιασμένα ώστε να προστατεύουν τα ζώα από τους κραδασμούς. Ωστόσο, τα ζώα αυτά μπορούν να μεταφέρονται καθ' ομάδες· στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μην μεταφέρονται μαζί ζώα που είναι εχθρικά μεταξύ τους ή, στην περίπτωση που μεταφέρονται μαζί, να μην έχουν πεταλωμένες τις οπίσθιες οπλές τους·
 - η) τα μόνοπλα δεν πρέπει να μεταφέρονται σε οχήματα με πολλά επίπεδα.
3. α) Όταν ζώα διαφόρων ειδών μεταφέρονται στο ίδιο μεταφορικό μέσο, πρέπει να χωρίζονται ανάλογα με το είδος, εκτός εάν πρόκειται για ζώα που έχουν συνηθίσει να ζουν μαζί και θα δυσφορούσαν εάν χωρίζονταν. Επίσης, πρέπει να λαμβάνονται ειδικά μέτρα για να αποφεύγονται προβλήματα που ενδέχεται να ανακύψουν κατά τη μεταφορά, στο ίδιο μεταφορικό μέσο, ειδών τα οποία, από τη φύση τους, εχθρεύονται το ένα το άλλο. Όταν ζώα διαφόρων ηλικιών μεταφέρονται στο ίδιο μεταφορικό μέσο, τα νεαρά ζώα πρέπει να διαχωρίζονται από τα ενήλικα· ο περιορισμός αυτός όμως δεν εφαρμόζεται στα θηλυκά ζώα που ταξιδεύουν με μικρά τα οποία θηλάζουν. Τα μη ευνοχισμένα ενήλικα αρσενικά ζώα πρέπει να διαχωρίζονται από τα θηλυκά. Οι κάπροι αναπαραγωγής πρέπει να διαχωρίζονται μεταξύ τους. Το ίδιο ισχύει και για τους επιβήτορες. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται μόνον εφόσον τα ζώα δεν έχουν εκτραφεί καθ' ομάδες που μπορούν να συνυπάρχουν ή δεν έχουν συνηθίσει να ζουν μεταξύ τους·
 - β) στα χωρίσματα στα οποία βρίσκονται τα ζώα, δεν πρέπει να φορτώνονται εμπορεύματα τα οποία ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την καλή διαβίωση των ζώων.
4. Για τη φόρτωση και εκφόρτωση των ζώων πρέπει να χρησιμοποιείται κατάλληλος εξοπλισμός όπως γέφυρες, ράμπες ή διάδρομοι. Ο εξοπλισμός πρέπει να έχει αντιολισθητικό δάπεδο και, εάν είναι ανάγκη, να φέρει πλάγια προστατευτικά κιγκλιδώματα. Κατά τη διάρκεια της μεταφοράς τα ζώα δεν πρέπει να κρεμώνται με μηχανικά μέσα ούτε να ανυψώνονται ή να σύρονται από το κεφάλι, τα κέρατα, τα πόδια, την ουρά ή το τρίχωμα. Πρέπει επίσης να αποφεύγεται στο μέτρο του δυνατού η χρήση συσκευών που παράγουν ηλεκτρικές εκκενώσεις.

5. Το δάπεδο των μεταφορικών μέσων ή των κιβωτίων πρέπει να είναι αρκετά στερεό για να αντέχει στο βάρος των μεταφερόμενων ζώων, επίσης δε να μην είναι ολισθηρό· εάν το δάπεδο έχει κενά ή τρύπες, δεν πρέπει να έχει αιχμές που θα μπορούσαν να τραυματίσουν τα ζώα. Το δάπεδο πρέπει να καλύπτεται από επαρκή στρωμένη για την απορρόφηση των περιπτώσεων, εκτός εάν αυτή μπορεί να αντικατασταθεί από άλλο μέσο που να παρουσιάζει τουλάχιστον τα ίδια πλεονεκτήματα ή εάν τα περιπτώματα απομακρύνονται τακτικά.
6. Για να εξασφαλισθεί ότι παρέχονται η αναγκαία περιποίηση στα ζώα κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, οι αποστολές ζώων πρέπει να συνοδεύονται, εκτός από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - α) στην περίπτωση που τα ζώα μεταφέρονται σε ασφαλή κιβώτια με κατάλληλο εξαερισμό και τα οποία περιέχουν, εάν είναι ανάγκη, επαρκή τροφή και νερό σε μη ανατρεπόμενα δοχεία, για ταξίδι διπλής διάρκειας από την προβλεπόμενη·
 - β) στην περίπτωση που ο μεταφορέας αναλαμβάνει να εκτελέσει καθήκοντα συνοδού·
 - γ) στην περίπτωση που ο αποστολέας έχει αναθέσει σε εντολοδόχο του τη φροντίδα των ζώων σε κατάλληλους σταθμούς,
7. α) Ο συνοδός ή ο εντολοδόχος του αποστολέα υποχρεούται να φροντίζει τα ζώα, να τους παρέχει τροφή και νερό και, ενδεχομένως, να τα αρμέγει·
 - β) οι γαλακτοφόρες αγελάδες πρέπει να αρμέγονται ανά διαστήματα 12 ωρών περίπου και πάντως 15 ωρών το πολύ·
 - γ) για να μπορεί να παρέχει τις φροντίδες αυτές, ο συνοδός πρέπει να έχει στη διάθεσή του, ενδεχομένως, κατάλληλο μέσο φωτισμού.
8. Τα ζώα πρέπει να φορτώνονται μόνο σε μεταφορικά μέσα που έχουν καθαρισθεί επιμελώς και, ενδεχομένως, απολυμανθεί. Τα νεκρά ζώα, τα περιπτώματα και η κόπρος πρέπει να απομακρύνονται το ταχύτερο δυνατόν.

Β. Ειδικές διατάξεις για τις σιδηροδρομικές μεταφορές

9. Κάθε βαγόνι που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά ζώων πρέπει να φέρει σήμα που να υποδεικνύει την παρουσία ζωντανών ζώων, εκτός εάν τα ζώα μεταφέρονται σε κιβώτια. Ελλείψει ειδικών βαγονιών για τη μεταφορά ζώων, τα χρησιμοποιούμενα βαγόνια πρέπει να είναι καλυμμένα, να μπορούν να ταξιδεύουν με μεγάλη ταχύτητα και να διαθέτουν επαρκώς μεγάλα ανοίγματα φυσικού αερισμού ή κατάλληλο σύστημα τεχνητού εξαερισμού ακόμη και σε χαμηλές ταχύτητες. Τα εσωτερικά τοιχώματα των βαγονιών πρέπει να είναι ξύλινα ή από άλλο κατάλληλο υλικό, να είναι τελείως λεία και να φέρουν, σε κατάλληλο ύψος, κρίκους ή ράβδους όπου να μπορούν να προσδεθούν τα ζώα, εάν αυτό χρειασθεί.
10. Όταν δεν μεταφέρονται σε ατομικά κιβώτια, τα μόνοπλα πρέπει να προσδένονται είτε κατά τρόπο ώστε να βλέπουν προς την ίδια πλευρά του οχήματος είτε το ένα απέναντι στο άλλο. Ωστόσο, τα πουλάρια και τα μη δαμασμένα ζώα δεν πρέπει να προσδένονται.
11. Τα μεγάλα ζώα πρέπει να φορτώνονται στα βαγόνια κατά τρόπο ώστε ο συνοδός να μπορεί να κυκλοφορεί ανάμεσά τους.
12. Όταν, σύμφωνα με την παράγραφο 3 στοιχείο α), απαιτείται διαχωρισμός των ζώων, ο διαχωρισμός αυτός μπορεί να πραγματοποιείται είτε με την πρόσδεση των ζώων σε διαφορετικά σημεία του βαγονιού, εάν υπάρχει αρκετός χώρος, είτε με τη βοήθεια κατάλληλων χωρισμάτων.
13. Κατά τη σύνδεση των βαγονιών και για κάθε άλλο ελιγμό, πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα ώστε να αποφεύγονται απότομα τραντάγματα των βαγονιών που μεταφέρουν ζώα.

Γ. Ειδικές διατάξεις για τις οδικές μεταφορές

14. Τα οχήματα πρέπει να είναι κατασκευασμένα κατά τρόπο ώστε να εμποδίζεται η διαφυγή των ζώων και να εξασφαλίζεται η προστασία τους· επίσης πρέπει να διαθέτουν οροφή η οποία να εξασφαλίζει αποτελεσματική προστασία από τις καιρικές συνθήκες.
15. Μέσα στα οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά μεγάλων ζώων τα οποία κανονικά πρέπει να προσδένονται πρέπει να υπάρχουν εγκατεστημένα μέσα πρόσδεσης. Εάν το όχημα πρέπει να χωριστεί σε διαμερίσματα, τα χωρίσματα πρέπει να είναι κατασκευασμένα από ανθεκτικό υλικό.
16. Τα οχήματα πρέπει να φέρουν κατάλληλο εξοπλισμό ο οποίος να πληροί τους όρους που προβλέπονται στην παράγραφο 4.

Δ. Ειδικές διατάξεις για τις πλωτές μεταφορές

17. Ο εξοπλισμός των σκαφών πρέπει να είναι τέτοιος ώστε τα ζώα να μπορούν να μεταφέρονται χωρίς να τραυματίζονται ή να ταλαιπωρούνται πέραν του αναπόφευκτα αναγκαίου.

18. Τα ζώα δεν πρέπει να μεταφέρονται σε ακάλυπτα καταστρώματα, εκτός εάν βρίσκονται μέσα σε κατάλληλα στερεωμένα κιβώτια ή σε άλλους χώρους, εγκεκριμένους από την αρμόδια αρχή, οι οποίοι παρέχουν ικανοποιητική προστασία από τη θάλασσα και την κακοκαιρία.
19. Τα ζώα πρέπει να προσδένονται ή να τοποθετούνται σε κατάλληλα ατομικά ή ομαδικά κιβώτια.
20. Πρέπει να υπάρχουν κατάλληλοι διάδρομοι που να επιτρέπουν την πρόσβαση σε όλα τα ατομικά ή ομαδικά κιβώτια ή οχήματα όπου βρίσκονται τα ζώα. Επίσης, πρέπει να υπάρχει κατάλληλος φωτισμός.
21. Ο αριθμός των συνοδών πρέπει να είναι επαρκής σε σχέση με τον αριθμό των μεταφερόμενων ζώων και τη διάρκεια του ταξιδιού.
22. Όλα τα τμήματα του πλοίου που καταλαμβάνονται από τα ζώα πρέπει να είναι εφοδιασμένα με εγκατάσταση εκροής των υδάτων και να διατηρούνται σε καλή κατάσταση καθαριότητας.
23. Εργαλείο εγκεκριμένο από την αρμόδια αρχή πρέπει να είναι διαθέσιμο για τη σφαγή των ζώων σε περίπτωση ανάγκης.
24. Τα σκάφη που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά των ζώων πρέπει να εφοδιάζονται, πριν από την αναχώρηση, με επαρκή αποθέματα πόσιμου νερού — εάν δεν διαθέτουν κατάλληλο σύστημα παραγωγής πόσιμου νερού — και κατάλληλων τροφών, ανάλογα με το είδος και τον αριθμό των μεταφερόμενων ζώων καθώς και τη διάρκεια του ταξιδιού.
25. Πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την απομόνωση ασθενών ή τραυματισμένων ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και για την παροχή των πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ανάγκης.
26. α) Οι παράγραφοι 17 έως 19 δεν εφαρμόζονται στις μεταφορές ζώων με σιδηροδρομικά ή οδικά οχήματα τα οποία φορτώνονται σε οχηματαγωγά ή παρόμοια πλοία.
Σε περίπτωση που τα ζώα μεταφέρονται με σιδηροδρομικά οχήματα τα οποία φορτώνονται σε πλοία, λαμβάνονται ειδικά μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται κατάλληλος εξαερισμός καθόλη τη διάρκεια του ταξιδιού.
- β) όταν τα ζώα μεταφέρονται με οδικά οχήματα που φορτώνονται σε πλοία, πρέπει να εφαρμόζονται τα ακόλουθα μέτρα:
 - i) το τμήμα μεταφοράς των ζώων πρέπει να είναι καλά στερεωμένο στο όχημα. Το όχημα και το τμήμα μεταφοράς των ζώων πρέπει να διαθέτουν κατάλληλα σημεία στερέωσης ώστε να στερεώνονται σταθερά στο πλοίο. Στο καλυμμένο κατάστρωμα των οχηματαγωγών «roll-on-roll off» πρέπει να εξασφαλίζεται κατάλληλος αερισμός, ανάλογα με τον αριθμό των μεταφερόμενων οχημάτων. Εφόσον είναι εφικτό, τα οχήματα που μεταφέρουν ζώα πρέπει να τοποθετούνται κοντά σε στόμια εισόδου καθαρού αέρα,
 - ii) το τμήμα μεταφοράς των ζώων πρέπει να έχει αρκετά ανοίγματα ή άλλα συστήματα που να εξασφαλίζουν επαρκή αερισμό, λαμβανομένου υπόψη ότι η παροχή του αέρα είναι περιορισμένη στον κλειστό χώρο του κύτους οχημάτων του πλοίου. Ο ελεύθερος χώρος στο εσωτερικό του τμήματος μεταφοράς των ζώων και σε καθένα από τα επίπεδά του, πρέπει να είναι επαρκής ώστε να επιτρέπει το σωστό αερισμό πάνω από τα ζώα όταν αυτά βρίσκονται στη φυσική όρθια στάση τους,
 - iii) πρέπει να προβλέπεται η άμεση πρόσβαση σε κάθε χώρισμα του τμήματος μεταφοράς των ζώων ώστε να είναι δυνατόν να τους παρέχονται φροντίδες, τροφή και νερό κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.

Ε. Ειδικές διατάξεις για τις εναέριες μεταφορές

27. Τα ζώα πρέπει να μεταφέρονται σε ατομικά ή ομαδικά κιβώτια ή υποφερεία κατάλληλα για το μεταφερόμενο είδος, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη ρύθμιση της IATA σχετικά με τη μεταφορά ζώντων ζώων.
28. Πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ώστε να αποφεύγονται οι εξαιρετικά υψηλές ή χαμηλές θερμοκρασίες εντός του αεροσκάφους, ανάλογα με το είδος των ζώων. Επιπλέον, πρέπει να αποφεύγονται μεγάλες διακυμάνσεις στην πίεση του αέρα.
29. Στα φορτηγά αεροσκάφη πρέπει να υπάρχει εργαλείο εγκεκριμένο από την αρμόδια αρχή για τη σφαγή των ζώων σε περίπτωση ανάγκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ, ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΑ ΠΤΗΝΑ ΚΑΙ ΚΟΥΝΕΛΙΑ

30. Οι διατάξεις των ακόλουθων παραγράφων του κεφαλαίου I εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, στη μεταφορά πουλερικών και κατοικίδιων πτηνών και κουνελιών: παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ) και παράγραφοι 3, 5, 6, 8, 9, 13, 17 έως 22, 24 και 26 έως και 29.

31. Κατάλληλη τροφή και νερό πρέπει να είναι διαθέσιμα σε επαρκή ποσότητα, εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες:
- η μεταφορά διαρκεί λιγότερο από 12 ώρες, χωρίς να συνυπολογίζεται ο χρόνος φόρτωσης και εκφόρτωσης,
 - η μεταφορά διαρκεί λιγότερο από 24 ώρες εφόσον πρόκειται για νεοσσούς οποιοδήποτε είδους, υπό τον όρο ότι η μεταφορά ολοκληρώνεται εντός 72 ωρών μετά την εκκόλαψη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΟΙ ΣΚΥΛΟΙ ΚΑΙ ΓΑΤΕΣ

32. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο α), οι διατάξεις των ακόλουθων παραγράφων του κεφαλαίου I εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, στη μεταφορά κατοικίδιων σκύλων και γατών: παράγραφος 1, παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ), παράγραφοι 3, 5, 6, παράγραφος 7 στοιχεία α) και γ), παράγραφοι 8, 9, 12, 13, 15, και 17 έως και 29.
33. Στα μεταφερόμενα ζώα πρέπει να παρέχεται τροφή ανά διαστήματα όχι μεγαλύτερα των 24 ωρών και νερό ανά διαστήματα όχι μεγαλύτερα των 12 ωρών. Τα ζώα πρέπει να συνοδεύονται με σαφείς γραπτές οδηγίες όσον αφορά την παροχή τροφής και νερού. Τα θηλυκά που βρίσκονται σε οίστρο πρέπει να διαχωρίζονται από τα αρσενικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΛΛΑ ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΤΗΝΑ

34. α) Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται στις μεταφορές των θηλαστικών και πτηνών που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις των προηγούμενων κεφαλαίων·
- β) οι ακόλουθες παράγραφοι του κεφαλαίου I εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, στη μεταφορά των ειδών που αφορά το παρόν κεφάλαιο: παράγραφος 1, παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ), παράγραφος 3 στοιχείο β), παράγραφοι 4, 5, 6, παράγραφος 7 στοιχεία α) και γ), παράγραφοι 8, 9 και 13 έως 29.
35. Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), μπορούν να μεταφέρονται μόνο ζώα υγιή και ικανά προς μεταφορά. Τα ζώα που είναι προφανώς σε κατάσταση προχωρημένης κυοφορίας ή τα ζώα που γέννησαν πρόσφατα καθώς και τα νεογννήτα που δεν δύνανται να τραφούν μόνα τους και δεν συνοδεύονται από τη μητέρα τους δεν θεωρούνται ικανά προς μεταφορά. Μπορούν να παρέχονται παρεκκλίσεις από τις διατάξεις αυτές σε εξαιρετικές περιπτώσεις εάν επιβάλλεται, προς το συμφέρον του ζώου, να μεταφερθεί σε χώρο όπου μπορεί να του παραχθεί κατάλληλη περιποίηση.
36. Δεν πρέπει να χορηγούνται ηρεμιστικά εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις και, στην περίπτωση αυτή, υπό τον άμεσο έλεγχο κτηνιάτρου. Ένα ενημερωτικό έγγραφο για τη χορήγηση ηρεμιστικών πρέπει να συνοδεύει το ζώο μέχρι τον προορισμό του.
37. Τα ζώα πρέπει να μεταφέρονται μόνο με κατάλληλα μεταφορικά μέσα, επί των οποίων να υπάρχει, ενδεχομένως, ένδειξη ότι πρόκειται για ζώα άγρια, ανθρωπόφοβα ή επικίνδυνα. Εξάλλου, πρέπει να υπάρχουν σαφείς γραπτές οδηγίες όσον αφορά την παροχή τροφής και νερού και κάθε ιδιαίτερης φροντίδας που απαιτείται.
- Τα ζώα που ταξιδεύουν υπό την κάλυψη της CITES πρέπει να μεταφέρονται σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες διατάξεις των «οδηγιών σχετικά με τη μεταφορά και την προετοιμασία για μεταφορά ζώων αγρίων και φυτών» της CITES. Κατά την αεροπορική μεταφορά τα ζώα πρέπει να μεταφέρονται τουλάχιστον σύμφωνα με τους πιο πρόσφατους κανόνες της IATA για τη μεταφορά ζώων ζώων. Επίσης, πρέπει να κατευθύνονται το συντομότερο δυνατό στον προορισμό τους.
38. Στα ζώα που καλύπτονται από το παρόν κεφάλαιο πρέπει να παρέχονται φροντίδες σύμφωνα με τις οδηγίες που αναφέρονται στο σημείο 37.
39. Πρέπει να προβλέπεται κατάλληλη προθεσμία περιορισμού και προετοιμασίας των ζώων για ταξίδι, κατά τη διάρκεια της οποίας θα εισέρχονται, εφόσον είναι ανάγκη, σιγά – σιγά στο κιβώτιό τους.
40. Ζώα διαφορετικών ειδών δεν πρέπει να τοποθετούνται στο ίδιο κιβώτιο. Επιπλέον, ζώα του ίδιου είδους δεν πρέπει να τοποθετούνται στο ίδιο κιβώτιο εκτός εάν είναι γνωστό ότι ανέχονται το ένα το άλλο.
41. Τα ελαφοειδή δεν πρέπει να μεταφέρονται κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία αλλάζουν τα κέρατά τους.
42. Τα πτηνά πρέπει να κρατούνται σε ημίφως.

43. Με την επιφύλαξη των ειδικών μέτρων που λαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3, στα θαλάσσια θηλαστικά πρέπει να παρέχονται συνεχείς φροντίδες από ειδικευμένο πρόσωπο. Τα μέσα μεταφοράς δεν πρέπει να στοιβάζονται.
44. α) Προκειμένου να εξασφαλίζεται ανά πάσα στιγμή η πρόπανσα ροή του αέρα, πρέπει να επιτυγχάνεται επιπλέον εξαερισμός μέσω ανοιγμάτων κατάλληλης διαμέτρου σε όλες τις πλευρές των κιβωτίων. Ωστόσο, τα ανοίγματα αυτά πρέπει να έχουν τέτοιο μέγεθος ώστε να αποφεύγεται επαφή των ζώων με τα πρόσωπα που διακινούν τα κιβώτια, ή ο τραυματισμός τους·
- β) κικκλιδώματα κατάλληλου μεγέθους πρέπει να τοποθετούνται σε όλες τις πλευρές, πλάγια, άνω και κάτω, των κιβωτίων για να μπορεί ο αέρας να κυκλοφορεί ελεύθερα και να φθάνει μέχρι τα ζώα σε περίπτωση στενού στοιβάγματος του φορτίου·
45. Τα ζώα δεν πρέπει να τοποθετούνται πλησίον τροφίμων ή σε χώρους όπου έχουν πρόσβαση άτομα χωρίς άδεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΆΛΛΑ ΣΠΟΝΔΥΛΩΤΑ ΚΑΙ ΨΥΧΡΟΑΙΜΑ ΖΩΑ

46. Τα άλλα σπονδυλωτά και τα ψυχρόαιμα ζώα πρέπει να μεταφέρονται σε κατάλληλες συσκευασίες και υπό κατάλληλες για το εκάστοτε είδος συνθήκες, ιδίως όσον αφορά το χώρο, τον εξαερισμό, τη θερμοκρασία, την ασφάλεια και την παροχή νερού και οξυγόνου. Τα ζώα που καλύπτονται από την CITES πρέπει να μεταφέρονται σύμφωνα με τις «οδηγίες σχετικά με την μεταφορά και την προετοιμασία για μεταφορά αγρίων ζώων και φυτών» της CITES. Κατά την αεροπορική μεταφορά, τα ζώα αυτά πρέπει να μεταφέρονται σύμφωνα τουλάχιστον με τους πλέον πρόσφατους κανόνες της IATA για τη μεταφορά ζώντων ζώων. Τα ζώα αυτά πρέπει να μεταφέρονται στον προορισμό τους το ταχύτερο δυνατόν.